

Szczepienia dzieci przedszkolnych w wieku od trzech do pięciu lat

Polish translation of *Immunisation for pre-school children three to five years old*

Wprowadzenie

Ulotka ta zawiera informacje na temat szczepionki przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi i polio, a także szczepionki przypominającej MMR, podawanych dzieciom zanim zaczną chodzić do szkoły. Jeżeli chciałbyś porozmawiać na ten temat, skontaktuj się z lekarzem ogólnym, pielęgniarką lub pielęgniarką środowiskową. Przydatne mogą też okazać się strony:

www.mmrthefacts.nhs.uk

www.immunisation.nhs.uk

www.dhsspsni.gov.uk/phealth

Szczepionka przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, oraz polio

Szczepionka ta chroni przed błonicą, tężcem, krztuścem oraz polio. Szczepienie przeciwko polio podawane jest obecnie w tym samym zastrzyku, a nie doustnie.

***Twoje dziecko powinno otrzymać
szczepionkę przypominającą
między trzecim a piątym rokiem
życia (zanim zacznie chodzić do
szkoły).***

Kolejna szczepionka przypominająca przeciwko tężcowi, błonicy i polio zostanie podana między 14 a 18 rokiem życia.

Skąd wiemy, że szczepionka ta jest bezpieczna i efektywna?

Zanim szczepionka zostanie komukolwiek podana, musi przejść wiele testów sprawdzających, czy jest bezpieczna w użyciu. Testy te są nadal kontynuowane nawet po wprowadzeniu szczepionki w życie. Używane są tylko te szczepionki, które pomyślnie przeszły wszystkie testy. Wszystkie leki mogą mieć działania uboczne, lecz szczepionki należą do najbardziej bezpiecznych. Przeprowadzone na całym świecie badania wykazują, iż szczepienia stanowią najbardziej bezpieczny sposób ochrony zdrowia dziecka.

Słyszałem, że szczepionki zawierają tiomersal (rtęć)

Tiomersal nie jest już używany w szczepionkach podawanych w ramach rutynowego programu szczepień dzieci. Przez ponad 60 lat używano bardzo małej ilości rtęci w celu konserwacji szczepionek. Przez cały ten okres nie było dowodów na to, iż jest to szkodliwe. Jednakże w ramach globalnego planu redukcji wystawienia na działanie rtęci ze źródeł, których można uniknąć, rtęć została wycofana z użycia w szczepionkach.

Jakim chorobom zapobiega ta szczepionka?

Błonica

Błonica to poważna choroba szybko powodująca problemy z

oddychaniem. Może uszkodzić serce oraz system nerwowy, a w poważnych przypadkach nawet spowodować śmierć.

Przed wprowadzeniem szczepionki przeciw błonicy, w Irlandii Północnej miało miejsce do 1500 przypadków zachorowań rocznie.

Tężec

Tężec to bolesna choroba atakująca mięśnie i mogąca powodować problemy z oddychaniem. Wywołują ją zarazki znajdujące się w ziemi i nawozach, gdy przedostają się do organizmu przez otwarte rany lub oparzenia. Tężec atakuje układ nerwowy i może spowodować śmierć. Nie przenosi się między ludźmi.

Krztusiec

Krztusiec to choroba powodująca długie ataki kaszlu i duszenie się, co może utrudnić oddychanie. Może trwać do 10 tygodni. Choroba ta może mieć poważny przebieg u małych dzieci, a nawet może spowodować zgon niemowląt poniżej pierwszego roku życia. Przed wprowadzeniem szczepionki przeciw krztuścowi, w Irlandii Północnej zgłaszano rocznie do 3500 przypadków tej choroby.

Polio

Polio to wirus atakujący system nerwowy, który może spowodować trwałe paraliż mięśni. Jeżeli polio zaatakuje mięśnie klatki piersiowej lub mózg, może to spowodować śmierć chorego. Przed wprowadzeniem szczepionki przeciw polio, w Irlandii Północnej miało rocznie miejsce 1500 przypadków

paraliżu spowodowanego tą chorobą.

Skutki uboczne szczepionki

U większości dzieci nie występują żadne skutki uboczne, lecz każde dziecko jest inne. U Twojego dziecka mogą wystąpić niektóre z następujących skutków ubocznych, które mają zwykle łagodny przebieg:

- drażliwość do 48 godzin po otrzymaniu zastrzyku;
- lekka gorączka;
- małe zgrubienie w miejscu otrzymania zastrzyku. Może się to utrzymywać przez kilka tygodni, po czym powoli zniknie.

Jeżeli martwisz się, że Twoje dziecko ma inną reakcję na szczepionkę przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi oraz polio, porozmawiaj z lekarzem, pielęgniarką lub pielęgniarką środowiskową.

Rodzice i opiekunowie mogą również zgłaszać podejrzane efekty uboczne szczepionek i leków w ramach programu Żółtej Karty (Yellow Card). Można to uczynić odwiedzając stronę www.yellowcard.gov.uk lub dzwoniąc na bezpłatny numer Żółtej Karty 0808 100 3352 (od poniedziałku do piątku w godz. 10.00 do 14.00).

Bardzo rzadko szczepionka może spowodować reakcję alergiczną, taką jak wysypka lub swędzenie niektórych części lub całego ciała. Jeszcze rzadziej może u dzieci wystąpić poważna reakcja w ciągu

kilku minut po szczepieniu, powodująca trudności w oddychaniu, a być może także zapaść. Zwane to jest anafilaksją.

Niedawne badania pokazały, że anafilaksja występuje w jednym na około pół miliona przypadków szczepień. Chociaż reakcje alergiczne mogą być niepokojące, ich leczenie prowadzi do szybkiego powrotu do pełni zdrowia.

W bardzo rzadkich przypadkach dzień lub dwa dni po otrzymaniu tej szczepionki dzieci mogą mieć napad drgawek. Wiąże się to zwykle z bardzo wysoką temperaturą. Jeżeli Twoje dziecko ma napad drgawek, natychmiast zadzwoń do lekarza ogólnego. Dzieci zwykle szybko wracają do pełni zdrowia po napadzie drgawek.

U małych dzieci napad drgawek może wystąpić w każdej chwili, więc taki napad po szczepieniu niekoniecznie wiąże się ze szczepionką. W takich przypadkach doktor zdecydował o tym, czy dziecko może otrzymać kolejne dawki szczepionki czy nie.

Szczepionka MMR

MMR chroni Twoje dziecko przed odra (M), świnką (M) i różyczką (R).

Dziecko powinno otrzymać szczepionkę przypominającą MMR pomiędzy trzecim a piątym rokiem życia (zanim zacnie chodzić do szkoły).

Jeżeli twoje dziecko nie otrzymało pierwszej dawki szczepionki,

potrzebuje teraz dwóch dawek w odstępie trzech miesięcy.

Od wprowadzenia szczepionki MMR w życie w roku 1988, liczba zachorowań dzieci na te choroby spadła do najniższego poziomu w historii.

Odra, świnka i różyczka mogą powodować poważne powikłania.

- Odra może powodować infekcje ucha, problemy układu oddechowego oraz zapalenie opon mózgowych/zapalenie mózgu. W 1 na 2500-5000 przypadków może dojść do zgonu.
- Świnka może powodować głuchotę, zwykle z częściowym lub pełnym powrotem do zdrowia, a także bolesne obrzmienie jąder u starszych chłopców i mężczyzn. Jest ona również najczęstszą przyczyną wirusowego zapalenia opon mózgowych u dzieci.
- Różyczka może również powodować zapalenie mózgu i mieć wpływ na krzepliwość krwi. U kobiet w ciąży może ona wywołać poronienie lub poważne problemy zdrowotne u ich dzieci, np. ślepotę, głuchotę, problemy z sercem lub uszkodzenie mózgu.

Należy pamiętać, iż bez szczepienia MMR prawie każde dziecko zachoruje na te trzy choroby.

Czy szczepionka MMR ma jakieś działania uboczne?

Jak wszystkie leki, szczepionki mogą mieć pewne działania uboczne.

Większość z nich jest niewielka i krótkotrwała, np. zaczerwienienie i obrzęk miejsca podania zastrzyku.

Szczepionka MMR zawiera trzy szczepionki podawane w jednym zastrzyku. Szczepionki te działają w różnym czasie. Około 10 dni po podaniu szczepionki MMR, kiedy część szczepionki chroniąca przed odrą zaczyna działać, niektóre dzieci dostają gorączki i wysypki jak przy odrze, a także tracą apetyt.

W bardzo rzadkich przypadkach, około dwóch tygodni po otrzymaniu szczepienia MMR, dziecko może dostać wysypki o wyglądzie sinych plamek, wskutek działania części szczepionki chroniącej przed różyczką. Poprawa zwykle następuje samoistnie, jednak jeżeli zaobserwujesz takie plamki, pokaż je lekarzowi. Około trzech tygodni po zastrzyku, dziecko może mieć łagodną formę świnki, gdy zacznie działać część szczepionki MMR odpowiedzialna za ochronę przed tą chorobą.

Czasami dzieci źle reagują na szczepionkę MMR. W około 1 na

1000 przypadków może wystąpić napad drgawek spowodowany wysoką temperaturą wywołaną częścią szczepionki odpowiedzialną za ochronę przed odrą. Nie ma żadnych danych świadczących o tym, że powoduje to długotrwałe problemy. Prawdopodobieństwo wystąpienia napadu drgawek jest pięciokrotnie wyższe u dziecka, które ma odrę, z powodu tej choroby.

Szczepionki mogą również wywoływać reakcje alergiczne - ma to jednak miejsce bardzo rzadko, a ich leczenie prowadzi do szybkiego i pełnego powrotu do zdrowia.

Zapalenie mózgu zostało odnotowane w około jednym przypadku na milion szczepień. Ryzyko to nie jest jednak wyższe niż ryzyko wystąpienia zapalenia mózgu bez udziału szczepionki. Odra natomiast powoduje zapalenie mózgu w 1 na 5000 przypadków zachorowań u dzieci.

Porównanie działań ubocznych szczepionki MMR oraz działań ubocznych odry, świnki lub różyczki wykazuje, że szczepionka jest dużo bezpieczniejsza niż te choroby.

Powikłania	Wskaźnik po naturalnej chorobie	Wskaźnik po pierwszej dawce szczepionki MMR
Napady drgawek (wskutek wysokiej temperatury)	1 na 200	1 na 1000
Zapalenie opon mózgowych/ zapalenie mózgu	od 1 na 200 do 1 na 5000	do 1 na 1.000.000
Zaburzenia krzepliwości krwi	1 na 3000	1 na 24.000
Śmierć (w zależności od wieku)	od 1 na 2500 do 1 na 5000	0

Po otrzymaniu drugiej dawki szczepionki MMR, wymienione działania uboczne występują jeszcze rzadziej.

Fakty o szczepionce MMR

- MMR chroni dzieci przed odrą, świnką i różyczką.
- W ciągu 30 lat w ponad 100 krajach podano 500 milionów szczepionek MMR. Szczepionka ta charakteryzuje się dużym bezpieczeństwem stosowania.
- Nie ma dowodów na powiązanie między szczepionką MMR a autyzmem lub chorobą jelit.
- Podanie szczepionek osobno może być szkodliwe. Naraża to dzieci na ryzyko zarażenia się odrą, świnką lub różyczką.
- W żadnym kraju, gdzie dostępna jest szczepionka MMR nie zaleca się podawania szczepionek osobno.

- W roku poprzedzającym wprowadzenie szczepionki MMR na Wyspach Brytyjskich, 86.000 dzieci zaraziło się odrą i 16 z nich zmarło. Ze względu na niski poziom stosowania szczepionki, w Irlandii oraz Hiszpanii miały niedawno miejsce wybuchy chorób, których skutkiem było kilka zgonów wśród dzieci.

A co z pogłoskami na temat związku między autyzmem a szczepionką MMR?

Chociaż autyzm jest obecnie coraz częściej rozpoznawany, wzrost jego występowania miał miejsce na długo przed wprowadzeniem szczepionki MMR. Rodzice często rozpoznają pierwsze oznaki autyzmu u dzieci po skończeniu przez nie pierwszego roku życia. Zwykle w tym wieku podaje się dzieciom szczepionkę MMR, co nie oznacza jednak, że szczepionka ta wywołuje autyzm.

W Danii, Szwecji, Finlandii, Kanadzie, USA oraz na Wyspach Brytyjskich przeprowadzono rozległe badania nad potencjalnym związkiem pomiędzy szczepionką MMR a autyzmem, w których uczestniczyły setki tysięcy dzieci. Nie znaleziono żadnego związku między szczepionką MMR a autyzmem.

Specjaliści na całym świecie, łącznie ze Światową Organizacją Zdrowia, są zgodni, że nie ma związku pomiędzy szczepionką MMR a autyzmem.

Czy dzieci były badane wystarczająco długo po szczepieniu, aby stwierdzić, że szczepionka MMR jest bezpieczna?

W USA szczepionkę MMR podaje się od ponad 30 lat i podano w tym czasie ponad 200 milionów jej dawek. W Finlandii, gdzie od 1982 dzieciom podaje się dwie dawki szczepionki MMR, reakcje poszczepienne badano przez 14 lat od chwili podania szczepionki. Nie odnotowano żadnych przypadków trwałego uszczerbku na zdrowiu z powodu szczepienia. Szczepionka okazała się bardzo efektywna i niezwykle bezpieczna w stosowaniu.

Czy nie byłoby lepiej dla dzieci, gdyby szczepionki były podawane osobno?

Podawanie szczepionek osobno oznaczałoby sześć zastrzyków zamiast dwóch i dzieci narażone byłyby na ryzyko zarażenia dwoma z tych chorób przez co najmniej rok. Choroby te mogą być poważne, a nawet śmiertelne.

Mówi się czasami, iż podanie trzech szczepionek razem

przeciąża układ odpornościowy dziecka. Jest to jednak nieprawda. Od urodzenia układ odpornościowy dzieci chroni je przed tysiącami otaczających je wirusów i bakterii.

Światowa Organizacja Zdrowia odradza stosowanie szczepionek osobno, ponieważ niepotrzebnie naraziłoby to dzieci na ryzyko. W żadnym kraju na całym świecie nie zaleca się podawania MMR jako trzech osobnych szczepionek. Nic nie wskazuje na to, że podawanie szczepionek osobno jest bezpieczniejsze – moglibyśmy w ten sposób zaszkodzić, nie powodując żadnych korzyści.

Czy istnieją jakieś przeciwwskazania do szczepienia mojego dziecka szczepionką przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi i polio lub MMR?

Istnieje niewiele przyczyn, dla których dziecko nie powinno otrzymać szczepienia. Poinformuj pielęgniarkę lub lekarza ogólnego, jeżeli twoje dziecko:

- ma bardzo wysoką temperaturę lub gorączkę;
- źle wcześniej reagowało na szczepienia;
- ma poważną alergię;
- ma zaburzenia krzepliwości krwi;
- miało kiedyś drgawki lub napad drgawek;
- było poddane leczeniu nowotworu;
- przebyło chorobę mającą wpływ na układ odpornościowy (np. białaczkę, HIV lub AIDS);

- zażywa leki mające wpływ na układ odpornościowy (np. bierze dużą dawkę sterydów lub jest poddane leczeniu po transplantacji organu bądź leczeniu nowotworu);
- cierpi na inną poważną chorobę.

Powyższe przypadki nie zawsze oznaczają, iż dziecko nie będzie mogło otrzymać szczepienia, jednak informacje o nich pomogą lekarzowi lub pielęgniarce zdecydować o szczepionkach najbardziej dla dziecka korzystnych oraz o konieczności udzielenia dodatkowych porad. Historia choroby w rodzinie nigdy nie stanowi przyczyny, dla której dziecko nie może zostać zaszczepione.

Co się stanie jeśli po szczepieniu wystąpi u mojego dziecka wysoka temperatura?

Efekty uboczne szczepień są rzadkie, mają zwykle łagodny przebieg i szybko ustępują. U niektórych dzieci wystąpić może podniesiona temperatura lub gorączka (powyżej 37,5°C). Jeżeli twarz Twojego dziecka jest gorąca w dotyku i jest ono zaczerwienione lub ma wypieki, wówczas prawdopodobnie ma ono gorączkę. Powinieneś zmierzyć temperaturę dziecka używając termometru. U niemowląt i dzieci często występuje gorączka. Często towarzyszy ona również infekcjom. Czasami gorączka może spowodować u dziecka napady drgawek. Każdy przypadek gorączki może je jednak spowodować, niezależnie od tego czy przyczyną gorączki jest infekcja czy szczepienie. Dlatego ważne jest, aby wiedzieć jak postępować

w przypadku wystąpienia gorączki u dziecka. Pamiętaj, że bardziej prawdopodobne jest spowodowanie gorączki przez choroby, aniżeli przez szczepionki.

Sposób postępowania w przypadku gorączki

1. Staraj się obniżyć temperaturę dziecka, upewniając się, iż:
 - nie ma ono na sobie zbyt wielu warstw odzieży lub koców;
 - w pokoju, w którym dziecko przebywa nie jest za gorąco (lecz nie powinno też być w nim zbyt zimno – w pokoju powinien panować przyjemny chłód).
2. Podawaj dziecku duże ilości chłodnych płynów.
3. Podaj dziecku paracetamol dla dzieci lub ibuprofen w płynie (poproś o wersję bez cukru). Przeczytaj uważnie instrukcje na butelce i podaj dziecku dawkę odpowiednią dla jego wieku. Konieczne może być podanie drugiej dawki cztery do sześciu godzin później.

Pamiętaj - nigdy nie podawaj leków zawierających aspirynę dzieciom poniżej 16 roku życia.

Natychmiast wezwij lekarza, jeśli dziecko:

- ma bardzo wysoką temperaturę (39°C lub więcej);
- ma napad drgawek.

Jeżeli dziecko ma napad drgawek, połóż je na boku w bezpiecznym miejscu, ponieważ drgawki mogą powodować gwałtowne ruchy ciała.

Program rutynowych szczepień dla dzieci

Kiedy szczepić	Choroby, przed którymi chroni szczepionka	Sposób podawania szczepionki
2 miesiące	Błonica, tężec, krztusiec Polio i Hib	Jeden zastrzyk
	Infekcja pneumokokowa	Jeden zastrzyk
3 miesiące	Błonica, tężec, krztusiec, Polio i Hib	Jeden zastrzyk
	Zapalenie opon mózgowych C	Jeden zastrzyk
4 miesiące	Błonica, tężec, krztusiec, Polio i Hib	Jeden zastrzyk
	Zapalenie opon mózgowych C	Jeden zastrzyk
	Infekcja pneumokokowa	Jeden zastrzyk
12 miesięcy	Hib i zapalenie opon mózgowych C	Jeden zastrzyk
15 miesięcy	Odra, świnka i różyczka	Jeden zastrzyk
	Infekcja pneumokokowa	Jeden zastrzyk
3 do 5 lat	Błonica, tężec, krztusiec i polio	Jeden zastrzyk
	Odra, świnka i różyczka	Jeden zastrzyk
14 do 18 lat	Tężec, błonica i polio	Jeden zastrzyk

Jeżeli dziecko nie otrzymało któregoś z tych szczepień, nigdy nie jest za późno, aby nadrobić zaległości. Ustal termin spotkania z lekarzem lub pielęgniarką środowiskową.

W celu zasięgnięcia szerszych informacji o szczepieniach, odwiedź stronę internetową DHSSPS

www.dhsspsni.gov.uk/phealth lub krajową stronę szczepień www.immunisation.nhs.uk lub www.mmrthefacts.nhs.uk

Produced by the Health Promotion Agency for Northern Ireland on behalf of the Department of Health, Social Services and Public Safety and the four Health and Social Services Boards. Crown Copyright material reproduced with the permission of the Controller of HMSO and the Queen's Printer for Scotland.

02/07

